

Miloš Urban
(ukázka z románu)

Lord Mord

Stál jsem mezi stromy na Letenské pláni, podvečerní procházka nad Prahou. Světla ještě bylo dost a nebyl jsem tam sám. Pár kroků ode mne si rozložil své věci fotograf, postavil nízký trojnohý stojan, na něj připevnil dřevěnou bedýnku, něco s ním kutil, něco k ní přišrouboval, vypadalo to jako klika od flašinetu. Pak cosi řekl, neplatilo to mně, jen jemu samotnému. Podíval se na kapesní hodinky, sklonil se k aparátu a začal točit klikou. Vložil jsem si do oka monokl a pohlédl, tak jako on, přes okraj srázu.

Řeka byla mírná, po proudu pluly čtyři široké vory a z druhé strany, směrem k Rudolfově lávce, je míjel dlouhý nízký parník, byl natřený na strakato, s rudou přídí, hnědým prostředkem a vybledle růžovou zádí. Rybářské lodky se o hladinu dělily s kachnami, racky a labutěmi, sítě a udice rozhozené do všech směrů, se shrbenými rybáři bafajícími z dýmek a jedním vztyčeným mladíkem v tmavé čapce, ten močil do Vltavy a nic si nedělal z přivozních prámů s pasažéry i nákladem, co bez prodlev křížovaly ze břehu na břeh, protože k věžovým sloupům a lanům franzjosefského mostu je to odevšad daleko. Na této straně řeky šplhal do svahu k zámečku vůz vodou poháněné lanové dráhy,

zatímco druhý sjížděl dolů, a protože ze svého místa jsem silnici pod kopcem neviděl, zdálo se, že lanovka co nevidět přistane na řece a nenápadně se vmísí mezi parníky.

Pohlédl jsem doprava. K Rudolfově lávce to z mého stanoviště bylo ještě dál než k velkému mostu, nový se teprve plánoval, a nebyly to vize úzkoprsé, architekti chtějí zasáhnout Židovské město jako střelou z luku, ale Amorův šíp, jak jsme měli všichni poznat, to nebude. Přívoz už nestačí nárokům metropole, pramice pendlují ze břehu na břeh jako kyvadlo natažených hodin, a s rozsvícenými kahany se nezastaví, dokud na pražských věžích neodbije půlnoc.

Shlížel jsem na Lagunu a budovy mlýnů, za nimi vpravo pak přehlédl celý Josefov, východní a o kus dál západní Židy, věžičku radnice, strmou střechu Staronové synagogy a pozvolnější lomenici synagogy Vysoké, a viděl jsem ještě dál, až za hranici ghetta, kde se hejno židovských domků tlačilo kolem kostela svatého Ducha jako slepice kolem kohouta, se zalíbením jsem skákal pohledem po špičatých střechách baráček a mohutných krovech uhelných skladů, bramboráren a jiných barabizen, dě-

... Praha se těmi železnými bestii nechala hryzat a těšila se, že *dostane orgán nový*, aby přežila v Evropě 20. věku...

laly mi radost stříšky manufaktur a kůlen, stejně jako tisíce komínů, z nichž některé byly tlusté jako vztyčené válečné kanóny, jiné byly „košer“, neboli s deklem či židovským kloboukem nahoře, další se směrem vzhůru tenčily a vychylovaly se větrem, trčely ze střech nebo rovnou z podezdívek, opíraly se o domy jako v posledním tažení a oprýskané stěny cihelen, truhláren, koželužen a pivovarů je držely už spoustu let. Za komíny se jako na malířském plátně ve skvrnách hrotily střechy a věže chrámů Starého Města, a ještě dál bylo tušit novoměstský babylon s novými hranatými obry, činžovními domy osaměle postávajícími ve svažitých loukách, polích a vinohradech, čekajícími na to, až k nim do špalíru přilepí další obytný palác moderní doby.

Hejnem racků jsem prohlédl na protější nábřeží. Tento bližší obraz byl zcela jasný, mlha se pro jednu Praze vyhybala. Z komína parníku stoupal v chomáčích šikmo vzhůru bílý kouř a vinul se vysoko a do daleka, až někam nad karlínské louky a vojenská cvičiště u Invalidovny. Nad Poříčím však visel oranžovohnědý mrak, zůstával nízko a bránil nezkalenému výhledu na Petřskou čtvrť. Přímo pod oblakem stála proti sobě dvě pa-

tentní mechanická rypadla, právě ta, která se před časem za lomozu dechové hudby představila na zemské jubilejní výstavě jako Boží požehnání pro rakousko-uherské mocnářství, pro jeho průmyslový, rozumem a zdravou skepsí řízený sever. Tehdy jsem si neuměl představit, co tahle dvě monstra dovedou. Byla si podobná, ale jen jako vzdálení příbuzní. Jeden stroj bořil staré domy, druhý vyrýval základy pro stavby nové. Dokázaly pracovat neuvěřitelně čistě a rychle. Stavební vynálezy byly oblíbeny a všude vítány, putovaly na zvláštních železničních vagoncích po ospalé české krajině a zanedlouho ji proměnily v činorodé mraveniště. Pak se vrátily do Prahy, odkoupil je spolek firem podnikajících v asanaci. A Praha se těmi železnými bestii nechala ochotně ohryzat, dokonce je nechala proniknout do svého starého živoucího srdce a těšila se, že dostane orgán nový, že jenom tak může přežít a obstát v Evropě dvacátého věku.

Bylo nás nemnoho, co viděli jinak a jiné věci – že Židovské město nikdy tak netrpělo a nikdy nepřijímalo zánik s takovým klidem a pokorou, zcela smířeno a zajedno s představou, kterou mu radní a podnikatelé malovali. ■

Kresba: Luděk Barta

